

Vahvan sähköisen tunnistamisen järjestäminen julkishallinnossa – esiselvityksen ohjausryhmän asettaminen**Asettaminen**

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut ohjausryhmän ohjaamaan vahvan sähköisen tunnistamisen järjestämistä julkishallinnossa esiselvitystä.

Toimikausi

1.10.2018 – 28.2.2019

Tausta

Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan yhteydessä vuosina 2008-2009 tehtiin valtioneuvoston periaatepäätös ja ensimmäiset kansalliset linjaukset sähköisestä tunnistamisesta. Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) tuli voimaan Suomessa 1.9.2009. Laissa määriteltiin ne vaatimukset, joita yleisesti tarjottavalle vahvalle sähköiselle tunnistamiselle Suomessa vaaditaan. Lain tarkoituksena oli sääntelyn avulla pyrkiä helpottamaan sähköisen tunnistamisen markkinaehtoista kehittymistä ja takaamaan vapaan kilpailun pohjalta tapahtuva sähköisen tunnistamisen kustannustason alentuminen. Lain käsittelyn yhteydessä Perustuslakivaliokunta otti kantaa yksityisten toimijoiden rooliin virallisen sähköisen henkilöllisyyden myöntämisessä. Tunnistamismarkkinoilla liiketaloudellisten palvelujen luonne katsottiin olevan (PeVL 16/200) siinä määrin etääntynyt julkiseen hallintotehtävään liitettävistä ominaispiirteistä, että toimintaa ei pidetty merkittävänä julkisena hallintotehtävänä.

1.1.2016 sähköisen tunnistamisen lainsäädännöllistä kehikkoa uudistettiin (139/2015) tarkoituksena luoda paremmat puitteet sähköisen tunnistamisen palvelujen, tekniikan ja markkinoiden kehittymiselle. Laissa määriteltiin sähköisen tunnistamisen luottamusverkosto, jota koskeva sääntely astui voimaan 1.5.2017 alkaen. Luottamusverkosto toimii siten, että sähköisen palvelun tarjoaja tekee sopimuksen yhden verkostoon kuuluvan tunnistuspalvelun tarjoajan kanssa ja saa sitä kautta mahdollisiksi asiakkaikseen kaikkien verkostoon kuuluvien tunnistuspalvelujen tarjoajien asiakkaat. Luottamusverkoston sisällä tapahtuva tunnistustapahtumien välittäminen tunnistuspalvelun palvelun tarjoajien välillä asetettiin hintasääntelyn piiriin. Luottamusverkoston tuli myös helpottaa tunnistuspalvelujen käyttöä siten, että kansalainen voisi luoda itselleen uuden tunnistusvälineen sähköisesti (ensitunnistamisen ketjuttaminen). Ensitunnistamisen ketjuttaminen tuli hintasääntelyn piiriin 2018.

Laki sähköisestä tunnistamisesta ja allekirjoituksista muuttui 1.7.2017 laiksi sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista. Lain muutoksella implementoitiin kansalliseen lainsäädäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 910/2014 Sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla (eIDAS-asetus). Viestintävirasto määriteltiin eIDAS-asetuksen mukaiseksi valvontaviranomaiseksi ja Väestörekisterikeskus kansallisen eIDAS-solmupisteen ylläpitäjäksi.

eIDAS-asetuksen velvoittamana julkisen hallinnon on hyväksyttävä palveluidensa käytössä komissiolle notifioidun varmuustasoltaan vastaavien toisen EU-jäsenvaltion tunnistamisvälineiden hyödyntäminen 30.9.2018 mennessä.

Osana Kansallista palveluarkkitehtuuriohjelmaa Väestörekisterikeskus kehitti vuonna 2015 Suomi.fi-tunnistamisen palvelun, jonka tuottamisesta säädetiä lailla hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (571/2016). Väestörekisterikeskuksen ylläpitämä Suomi.fi-tunnistaminen on Valtiovarainministeriön keskitetysti rahoittama palvelu julkisen hallinnon organisaatioille, joka koostaa kaikki lain mukaiset vahvan sähköisen tunnistamisen välineet yhden palvelun taakse.

Väestörekisteri järjesti dynaamista hankintajärjestelmää hyödyntäen kilpailutuksen vahvan sähköisen tunnistamisen hankkimisesta luottamusverkostosta syksyllä 2017. Sopimuskauden tuli kattaa vuosi 2018. Kilpailutus keskeytettiin osittain 14.12.2017. Hankintapäätös uudelle sopimuskaudelle tehtiin mobiilivarmenteiden osalta. Tarjousten perusteella arvioiduista tunnistustapahtumien kustannuksista johtuen pankkitunnisteiden osalta Väestörekisterikeskus ei pystynyt tekemään hankintapäätöstä.

Väestörekisterikeskus käynnisti keväällä 2018 vahvan sähköisen tunnistamisen luottamusverkostosta sopimuskaudelle 2019 - 2020. Väestörekisterikeskuksen kilpailutuksessa mobiilivarmenteiden, Osuuspankin ja Nordean tunnistajien osalta Väestörekisterikeskus sai taloudelliset reunaehdot täyttävät tarjoukset.

Väestörekisterikeskus on vuonna 2016 solminut sopimuksen kaikkien vahvaa sähköistä tunnistamista tarjoavien pankkien kanssa. Sopimuksen hintaliite on voimassa vuoden 2018 loppuun asti. Väestörekisterikeskus on käynnistänyt syksyllä 2018 pankkien kanssa jatkoneuvottelut, joissa selvitetään taloudelliset edellytykset pankkitunnisteiden käyttämiseen julkishallinnon tunnistamisessa myös tulevaisuudessa.

Verohallinnon vuodesta 2007 alkaen kehittämää Katso -palvelua on hyödynnetty laajalti organisaatioiden tunnistusjärjestelmänä eri viranomaispalveluissa. Katso on tukenut roolipohjaista, organisaatiokohtaista oikeuksien määrittämistä käyttäjille. Katso-palvelu siirtyi vuoden 2017 alusta Verohallinnolta Väestörekisterikeskuksen ylläpidettäväksi. Katson rooleihin ja valtuutuksiin liittyvät toiminnallisuudet korvataan Suomi.fi-valtuuksilla vuoden 2019 loppuun mennessä. Katso-tunnisteilla on tähän mennessä pyritty ratkaisemaan myös ulkomaalaisten käyttäjien tunnistamistarpeita. Ulkomaalaisten tunnistamisen järjestäminen tulee ratkaista ennen kuin Katso -palvelu voidaan täysimääräisesti ajaa alas.

Tavoite

Valtiovarainministeriö on sopinut Väestörekisterikeskuksen kanssa, että sähköisen tunnistamisen esiselvitys eri vaihtoehtoista valmistuu tammi-kuun 2019 loppuun mennessä. Tavoitteena on löytää toimintamalli, jossa sähköinen tunnistaminen julkisen hallinnon palveluihin on mahdollisimman laajasti koko väestön saatavilla syrjimättömästi henkilön iästä tai henkilön fyysisistä rajoituksista riippumatta. Esiselvityksen tulee ottaa kantaa myös ulkomaalaisten henkilöiden sähköisen tunnistamisen. Sähköisen tunnistamisen tulee olla helppokäyttöinen, käyttäjälähtöinen ja joustavasti hyödynnettävissä erilaissa asiointitilanteissa mukaan lukien mobiiliasioinnissa. Esiselvityksessä kartoitetaan ratkaisumallien kustannukset ja hyödyt.

Tehtävät

Ohjausryhmän tehtävä on ohjata ja tukea Väestörekisterikeskukselle annettua sähköisen tunnistamisen esiselvitystyötä. Ohjausryhmän tulee varmistaa, että esiselvityksessä löytyy toimintamalli, joka mahdollistaisi julkiselle sektorille kokonaistaloudellisilta vaikutuksiltaan kestävällä pohjalla toimivan sähköisen tunnistamisen ratkaisun.

Organisointi**Ohjausryhmä**

ICT-johtaja, ylijohtaja, Anna-Maija Karjalainen, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja

Jäsenet

Tietohallintoneuvos, yksikön päällikkö, Maria Nikkilä, valtiovarainministeriö, varapuheenjohtaja
 XX, Sisäministeriö
 XX, Sosiaali- ja terveysministeriö
 XX, Poliisihallitus
 XX, Liikenne- ja viestintäministeriö
 XX, Viestintävirasto
 XX, Kansaneläkelaitos
 XX, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 XX, Väestörekisterikeskus
 XX, Kuntaliitto
 XX, Verohallinto
 XX, Digi arkeen neuvottelukunta
 XX, Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Sihteeristö

XX, Väestörekisterikeskus
 Erityisasiantuntija, Kimmo Mäkinen, valtiovarainministeriö
 Assistentti, Päivi Anttila, valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö voi päätöksellään täydentää ohjausryhmän kokoonpanoa.

Lisäksi valtiovarainministeriö kutsuu seuraavien tahojen edustajat referenssiryhmään:

Elinkeinoelämän keskusliitto
 Finanssiala
 Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry
 Teknologiateollisuus
 Kuluttajaliitto

Referenssiryhmä tulee olemaan avoin ja sen kokouksiin voivat osallistua muutkin kansalaisten tunnistamiseen liittyvät tahot.

Kustannukset ja rahoitus

Ohjausryhmän työ tehdään virkatyönä, eikä jäsenille makseta palkkioita. Kokouksista ei makseta palkkioita. Kukin organisaatio vastaa omien edustajiensa matka- ja muista kuluista.

Kunta- ja uudistusministeri

Anu Vehviläinen

Erityisasiantuntija

Kimmo Mäkinen

Liitteet

Jakelu

Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Poliisihallitus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Viestintävirasto
Kansaneläkelaitos
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Väestörekisterikeskus
Verohallinto
Kuntaliitto
Digi arkeen neuvottelukunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Elinkeinoelämän keskusliitto
Finanssiala
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry
Teknologiateollisuus
Kuluttajaliitto

Tiedoksi